

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY IV

SEGONA EPOCA

NOVEMBRE - DESEMBRE 1922

NÚM. 20

UN DOCUMENT DEL 1441 ENS PARLA DE LES PRIMERES AIGUES QUE ENTRAREN A LA VILA DE TERRASSA

Pregat pel Director de l'Arxiu del Centre Excursionista de Terrassa, per a que col·laborés al butlletí amb algunes notes que fossin de l'interès de la Ciutat, no he sapigut negar-m'hi, i he cercat dintre de la meva esfera de treball què podria tenir importància, que fos desconegut per als nostres conciutadans.

Es evident que avui que la nostra Ciutat compta amb Mina Pública d'Aigües, a la qual deu principalment, que la seva indústria hagi pogut expandir-se en la proporció amb que ho ha fet, una de les coses de més interès històric ha d'ésser, remuntant-nos als temps antics, cercar com i de quina manera Terrassa va tenir les seves primeres aigües base principalíssima per a que, amb la recerca i el descobriment de successius caudals anés facilitant-se el desenrotllament d'aquesta prouja fabril que ha donat nom i prosperitat a la nostra Ciutat.

I mentres espero amb l'ordenació de importants documents existents, donar a conèixer a Terrassa en un esbós històric tot quan fa referència a les incidències i vicissituds que acompanyaren la portada a la antiga Vila de les seves primeres aigües, he cregut que en aquestes notes que l'Arxiu em demanava, res hi encaixava més, donades les proporcions a que he de cenyir-me que parlar d'un document molt important, consistent en una *carta debitòria* otorgada el 9 d'agost de 1441 a Terrassa, per la qual els terrassencs Ramon Molins, Jaume Vinyals, Antoni Aymeric i Guillem Ramoneda «en nom llur propi, e

en nom é pert part dels singulars de la dita Vila» adquireixen al «Honorable Mosen Antoni Guillem de Montanyans, Cavaller habitant dins la dita Vila» una aygua que aquest Cavaller posseïa que segons resa el document «hix dins un seu alou en un viver apellat lo viver de la beurador, de la cual aygua los habitants de la dita Vila, segon servix, i tenor de una sentència arbitral no han ne poden haber servitut alguna sino de abeurar les besties en un abeurador lo qual es fora la dita Vila é del dit abeurador pendrer aygua en temps de veremes per lo ví vermell é de lavar draps en un lavador, los quals abeurador é lavador lo dit Honor. Cavaller, ha de tenir plens de la dita aygua é del sobre-pus ell, é los seus poden fer ques volen».

Aquest document té nn interés molt viu perquè en el seu preàmbul dona compta de la necessitat que Terrassa tenia d'aigüa en aquell temps del segle XV no sols per a la vida dels seus habitants, sinó àdhuc pensant en un cas de guerra i de setge de la Ciutat.

Per això comença així: «Com la Vila de Tarrassa é los singulars é habitants de aquella hagen gran fretura de aygua dins la dita Vila com en aquella noy haja pous ne font alguna ans hagen anar fora la Vila per aygua a tot llur despens, é de asó se segueix gran dany pert lo enuig á tots los habitants en aquella Vila, é no es menys que si en la dita Vila hagués abundantment de aygua sen seguiria gran profit així be els habitants dins la dita Vila de Tarrassa com als habitants fora de dita Vila, é asó pertant que si per campanyes stranyes entrasen dins lo Regne é per aquells los dits habitants dins lo terme é fora de la dita Vila se habian de recullir dins la dita Vila seria cosa mol util y profitosa é honorosa haver abundantment de aygua dins la dita Vila.....»

D'aquí es desprèn ben clarament la situació en que es trobava de aigües Terrassa en aquella data, i davant d'això «el dia divuyte del mes d'abril» del dit any 1441 «com lo dit Honor. Cavaller haja promogut é fet promurer als singulars, é habitants de la dita Vila, que si ells volien metre la dita aygua dins la dita Vila, que ell los ne consentiria certa part donantli alguna quantitat, que ell pendria carrech de fer metra la aygua dins la dita Vila, é en aquell lloch, que ells voldrien, é designarien, é ferhi una font, é abeurador, per est preu apreciat: y que de asó los dits singulars de la dita Vila elegisen certes persones, qui haguesen poder de tractar, comunicar, é finir ab lo dit Honor. Cavaller. I los dits singulars é habitants de la dita Vila considerant la gran utilitat é profit, que del ne tenent de dita aygua, se

seguiria a tota cosa pública han elegit en general Consell, tingut é celebrat per los dits singulars ab consentiment del dit Honor. Batlle, é ell present é consentint segons es acostumat.....» als abans anomenats quatre terrssencs per a que fessin la dita carta debitòria amb el anomenat Honorable Mossèn Antoni Guillem de Montanyans.

L'extensió d'aquesta carta debitòria no 'm permet reproduir-la íntegrament, d'altre banda en aquests documents antics hi ha una repetició tan excessiva de termes, per tal de que quedin ben concretats els drets i els deures de ambdues parts contractants, que fan un xic pesada la llur lectura.

Diré, però, que Mossèn Montanyans «dona, absol, difineix é remet perpetuament les dues parts de tota la aygua» de que es tracta. Ademés, promet dins els «dos anys primés vinents» portar l'aigüa dintre de Terrassa fins «al abeurador quis diu den Arnau Badia, lo qual es constituït devant lo Hostal den Rut Satorra» i fer-hi una font amb el seu corresponent sobreixidor, les aigües del qual «ab les scorrerías» aniran a parar a l'abeurador que el dit Mossèn Montanyans promet fer també en l'indicat temps «al costat de la sua paret del seu alberch, en lo carrer que hix al portal den Aymerich.»

A més, en la font promet fer-hi «tres grifons de courer bons é sufficients, é ben tinents per los quals les gents pogan pendrer la dita aygua.» Igualment promet fer-hi un «exugador» i la corresponent portella «ab son bon forrellat, pany é clau per la cual se puga entrar dins la dita font per escurar aquella». I com el dit Mossèn Montanyans es reserva una «tersa part» de l'aigüa que posseeix «per menarlas en ahon á ell plaurà», fa un «repartidor de la dita aygua» tancat «ab bona argamasa ab sa porta ab dues tancadures noves bones» una de les quals la tindrà la Vila i l'altre ell, de forma que no pugui ésser obert sense el consentiment de ambdues parts.

Així mateix el venedor dona potestat per a qualsevol adob en les canonades que han de dur l'aygua, per a el cas de que atravessin terrenys o propietats seves; i si la font necessita algún adob dins els dos anys següents a la firma de la carta debitòria, ell es compromet a ferho a les seves expenses; i si en temps necessari «la presa de la dita aygua y la canonada» demanant reparació «ell vol ser tingut en la tercera part de tot, so es, cuan costarà lo dit adob de la Mara fins el departidor.»

Com por veure's, no quedava en oblit cap punt al fer-se aquesta carta debitòria. La part, però, més interessant es quan els apoderats

que actuaven en nom de la Vila de Terrassa *«prometen al dit Honor. Cavaller de dar, y pagarli per lo preu de totes les dites coses, Dos cents florins de or de Aragó de bon pes, so es per tot lo mes de Setembre prop vinent, cinquanta florins, é quant la aygua será dins la dita font ab son degut compliment altres cinquanta florins, é del jorn que la dita aygua entrará en la dita font, é la font, será acabada, a un any après següent, los restants cent florins.»*

Crec, com he dit abans que ha de tenir molt interès per als terrassencs conèixer aquestes dades. La autenticitat de les mateixes, es desprén de les primeres railles del document que m'ocupo en les quals es llegeix: *«Hoch est transumptum bene et fideliter sumptum á quodam publico et authentico transactionis et concordie et in Dei nominis.»*

Per lo que fa referència al lloc on estava emplaçada aquesta font, per algunes dades i referències que tinc, no es aventurat assegurar que era en el mateix lloc o molt aprop de la font pública existent avui en el carrer de la *Font-vella* al costat de l'edifici on s'alberga el Centre Social.

Si Déu vol penso un altre dia parlar als llegidors de l'ARXIU d'altres coses ben interessants i que fan referència a les aigües de la Ciutat antiga.

MARIÁN M. GALÍ

Ciutat, 15 - 11 - 1922.

LA SERP DEL BRILLANT

LEMA: L'enginy val més que la força.

En aquell temps que la muntanya no era tan poblada i grans boscos s'extenien arreu, un fort nombre de serpents, no essent perseguides i exterminades com ho són avui, vivien llargs anys, devenint grosses i de llargària espaventable.

Les serps, com ja sabeu, canvien cada any la pell. Doncs a l'arribar a l'any que sols els queda una pell per canviar, al temps dit de l'última muda, al bo de sa fortalesa, llavors diu que una preciosa pedra brillant els neix a sobre el cap. Primer és petita, petita; després va creixent, i com més vella i forta la serp, de més brill és la pedra.

Llavors les serpents deixen de canviar de pell, ja sols tenen la que porten i cap més gruix tenen a sobre. Però aquesta pell que els queda es de tal gruixària i fortalesa que ni ganivets, ni destrals, ni res es prou per fer-hi dany.

Es allavors que, sentint-se prou fortes, travessen el mar i s'en van a les llunyanes terres de l'altre bandada. La pedra els hi serveix per enlluernar a les balenes, que, al veure aquella llússor no gosen acostar-s'hi. A l'arribar a terra ferma deixen la pedra que ja no els hi serveix de res. Per això allà on abunden les grosses serpents, hi ha també, a flor de terra, preciosos diamants i pedres meravelloses.

* *

Doncs, veu's-aquí que, una vegada, hi havia una serp d'aquestes que ja estava a punt de travessar el mar i sols esperava un temps de bonança. La pedra que duia, de brillantor meravellosa, feia tancar els ulls a qui la mirés gaire seguit. Al pic del sol semblava un estel caigut al mig del dia aquí a la terra.

La gent dels pobles veïns, ben prompte hagueren esment de la seva existència, i més d'un atrevit pagà amb la vida sa massa curiositat i gosadia.

Tant va parlar-se de la dita serpent que fins la filla del rei degué enterar-s'en.

—Es tanta la llússor de la seva pedra que cap de les perles de vostra corona pot comparar-s'hi—li digueren—.

I ella al sentir això, quina cobejança tingué!

* *

A l'endemà mateix ja una colla d'homes ben armats cercaven la grossa serpent, aquí i allà, des del pla fins als cims de la muntanya.

El rei pare, complimentós dels capricis de la filla, havia dat ordre a tots els vassalls de buscar la serpent fos on fos, matar-la i dur-li la pedra desitjada.

Els cavallers del castell foren qui primer varen trobar-la. Però ningú gosava acostar-s'hi. Els cavalls s'esveraven i un gran tremolor s'apoderà dels homes. Per fi un de decidit avançà i una fina sageta va rebotre a la pell de la fera. Al veure això tots els cavallers engegaren també els seus arcs i un núvol de sagetes xiulà a l'espai.

Ni mai que s'haguessin decidit! S'haurien estalviat la gran desroça que la ferida fera feu en tots ells. Fou una cosa terrible.

Els pocs que pogueren escapar de la matança, corregueren a esplicar-ho al rei, pregant-li que desistís del seu empeny. Però ell, no fent-ne cas, manà fer un pregó:

—Qui logri matar la serpent i vingui a fer ofrena de la preciosa pedra que porta, a la filla de nostre senyor Rei, tindrà la distinció de poguer-se casar amb ella.

* *

Encara avui seria per matar la grossa serp, i ja hauria travessat la mar, car tots quants atrevits varen acostar-s'hi per matar-la, moriren escanyats entre sos anells corpulents.

Prou era temptador el premi, però vingué un dia que ni un sol home el volgué assolir.

Els del palau ja es veien desenganyats, que un digué al rei:

—El jove ferrer de la plaça res ha fet encar per vostra filla. Ell es forçut i valent, té molt d'enginy i quelcom podria fer-hi. Perquè no el feu avisar.

El rei que el feu cridar i, al tenir-lo a seva presència, li digué el que fa el cas, reptant-lo per la seva poca voluntat.

Ell que contesta:

—Jo, senyor, sense fer despreci de la vostra molt gentil pubilla, no tinc pas per ara intenció de casar-me, ni acceptaria que ella volgués casar-se amb mí. Per quan ne tingui ganes ja sé on anar a picar, que serà una noia que sàpiga la seva obligació i sigui del meu ram i a més que m'estimi. I si no he fet cas del pregó, és perquè crec que mai una Reineta podrà estimar a un pobre vailet ferrer.

El rei quedà sense saber que dir. La pubilla en quedà molt res-sentida.

El ferreret que ho va veure, no volguent tenir a ningú agraviat va prometre que de tot cor faria el que podria, complimentant el reial desig.

I així ho complí. Pocs dies després a cal ferrer del més gran al més petit tothom treballava. Una febre de treball s'havia apoderat de tots.

—Que penses fer?—li deien en tó de burla.

—Que li fas un parany?

—Que li fas la caixa abans de matar-la?

L'aixerit ferreret no contestava a ningú; avançava feina i deixava cantar.

Cop de mall aquí, cargolada allà i la fornall sempre encesa.

Al cap d'uns dies una gran caixa de ferre sortia del seu treball; varen carregar-la en un carro que una parella de bous tot just podia tirar, i enllà.....

* *

El ferreret era més llest del que molts es creien. Ell estava enterat de tot, des del primer dia, però gens cobejós no volgué aventurar-se.

Ell pensava:

—La noia, com a reina prou s'ho val, però es un cap de parda-lets. Mira que un caprici com aquest tingui de costar tantes vides...

La filla del rei ja n'era ja de formosa; prou li havia agradat al ferreret aquell cabell ros i el mirar tan viu i parlar tan rialler, però no era gens pretenció.

No volia fer res per ella, però després per compliment va fer-ho.

Va examinar de lluny la costum de la fera per veure quina flaca tenia i havent notat que cada dia anava a un lloc determinat del riu a beure aigua i que, per abeurar-se, es treia la pedra, deixant-la al seu costat, decidí fer una forta caixa que deixaria a aquell mateix lloc. Ell, des de dintre, podria pendre per un forat la pedra i res tindria de tèmer.

Així mateix ho va fer. La serp als primers dies de veure la caixa va estranyar-se i es feu esquerpa, però al cap d'uns quants dies no en feu cas.

Quant un dia estava ben refiada, el ferreret que treu el braç de dintre la caixa, li agafa la pedra i torna a tancar la portella.

Quan la serpent va adonar-se de que li robaven el tresor a cops de cua i a cops de cap volia obrir la caixa. S'hi entortolligà enferotgida volguent esverlar-la. Feia uns xiulets esfereïdors que es sentien des del palau.

Tothom tremolava. Tothom estava espantat.

La pobre pubilleta plorava desconsolada al donar-se compte del mal que havia fet.

De genolls davant la Verge, a cada xiulet que sentia, una grossa llàgrima li rodolava cara avall. Un pes al cor la oprimia, privant-li de sentir.

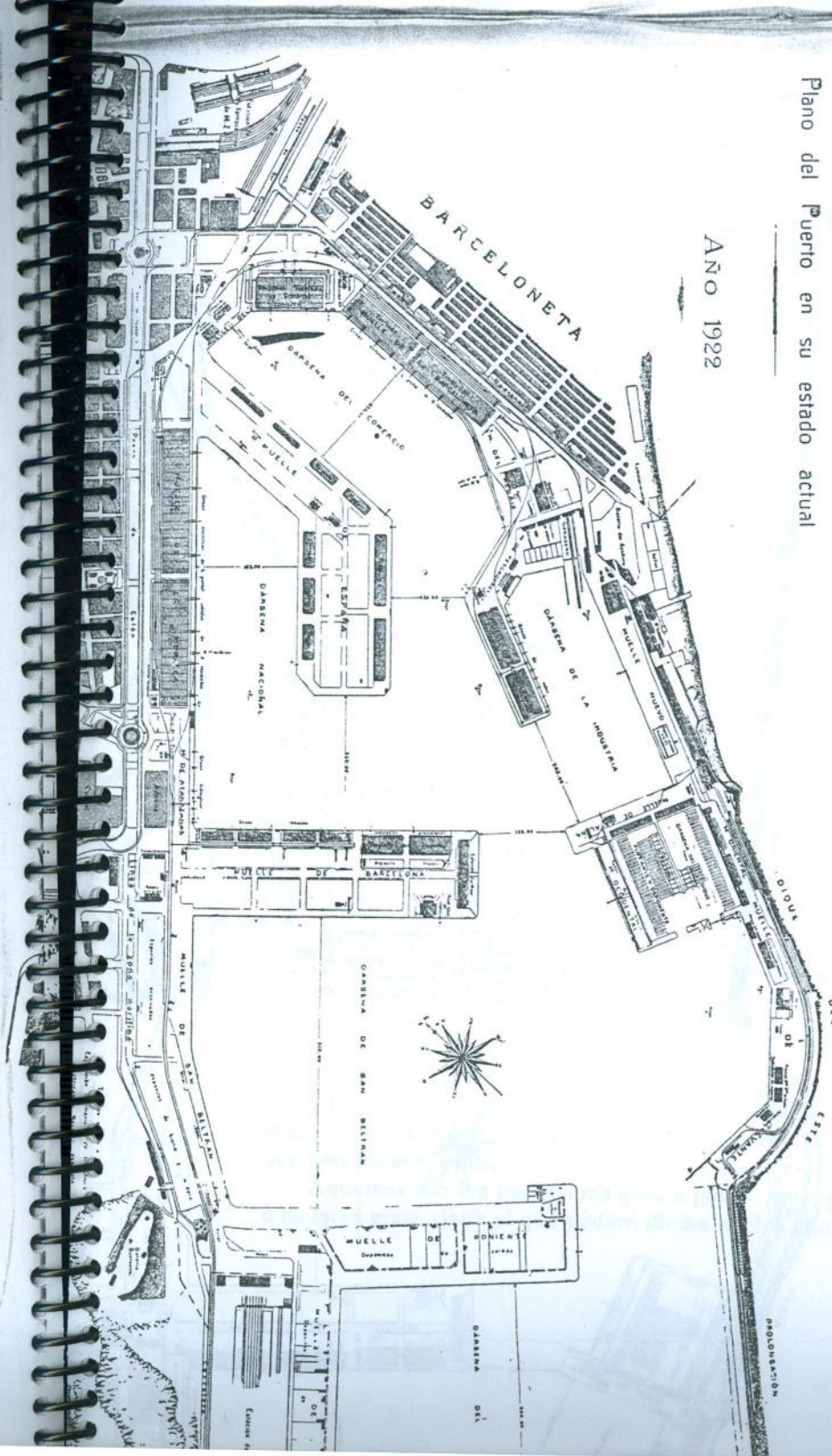
I pensà en el ferreret, l'airós minyó de cara colrada, i el vegé jove i bell i de clar judici.

Lavors s'adonà de que el seu cor era també jove i que l'amor hi feia estada. Afligida del mal que havia fet li demanava a la Verge volgués tornar-li són consol.

PUERTO DE BARCELONA

Plano del Puerto en su estado actual

AÑO 1922

**

La Verge va escoltar-la, que sempre està atent pels penedits. El ferreret pogué tornar, no havent pogut la serpant obrir la caixa i havent-se mort ella mateixa a cops de cap.

La pubilleta l'esperava ansiosa i al veure'l hi corregué tot seguit.

—Teniu—digué el ferreret—ara sou vos la reina més rica de tot el món.

La reineta quedà meravellada i va parlar-li tot seguit del casament.

—A casa em convé una dona que passi amb el que guanyo—li va respondre el ferreret—. No estic per tantes fal·leres jo.

I no la volgué.

Ella en quedà tota trista i no foren prou per alegrar-la ni cançons, ni músiques, ni la mateixa perla que tant havia desitjat.

Enamorada del ardit donzell, i colpida de son despreci, cada dia devenia més contristada fins que en caigué greument malalta.

El ferreret fou cridat a palau i poc després tornava l'alegria al reial estatge. I amb l'alegria vingué la salut, i de la salut ne vingué l'eternal unió de la gentil parella.

I l'amor feu la felicitat dels dos, fins que Déu volgué.

I diu que tant progressà l'art del ferre en aquella terra mentres son rei era ferrer, que encara avui és el lloc que saben treballar millor de tot el món.

P. SALA FLOTATS

(Rondalla premiada en la 1.ª Diada de Germanor a l'Obac)

EXCURSIÓ-VISITA AL PORT DE BARCELONA I A LES INDÚSTRIES SIDERÚRGIQUES S. A.

Efectuada el 22 d'octubre

El número de concurrents fou de 25.

Al Port: Amablement acompanyats per l'enginyer Sr. Cabestany, qui va fer-nos de bell moment un esboç de lo que és actualment el Port, el que era i el que serà, ens porta dit senyor dintre del recinte on estan els Dics: primerament ens mostrà el Dic sec, com vulgarment s'en diu, on són trets fora l'aigua barcos de petit tonelatge per

quant no pot admetre'n de més de 12 metres de calat. Aquest *Dic* està compost d'una suau pendent, que s'introdueix dins la mar per on són extrets els vaixells per mitjà d'una cadena accionada per un potent motor que els arrastra fins estar fora l'aigua. Vist aquest senzill i primitiu dic ens encaminem a veure el *Dic flotant* verdadera joia del nostre port Barceloní.

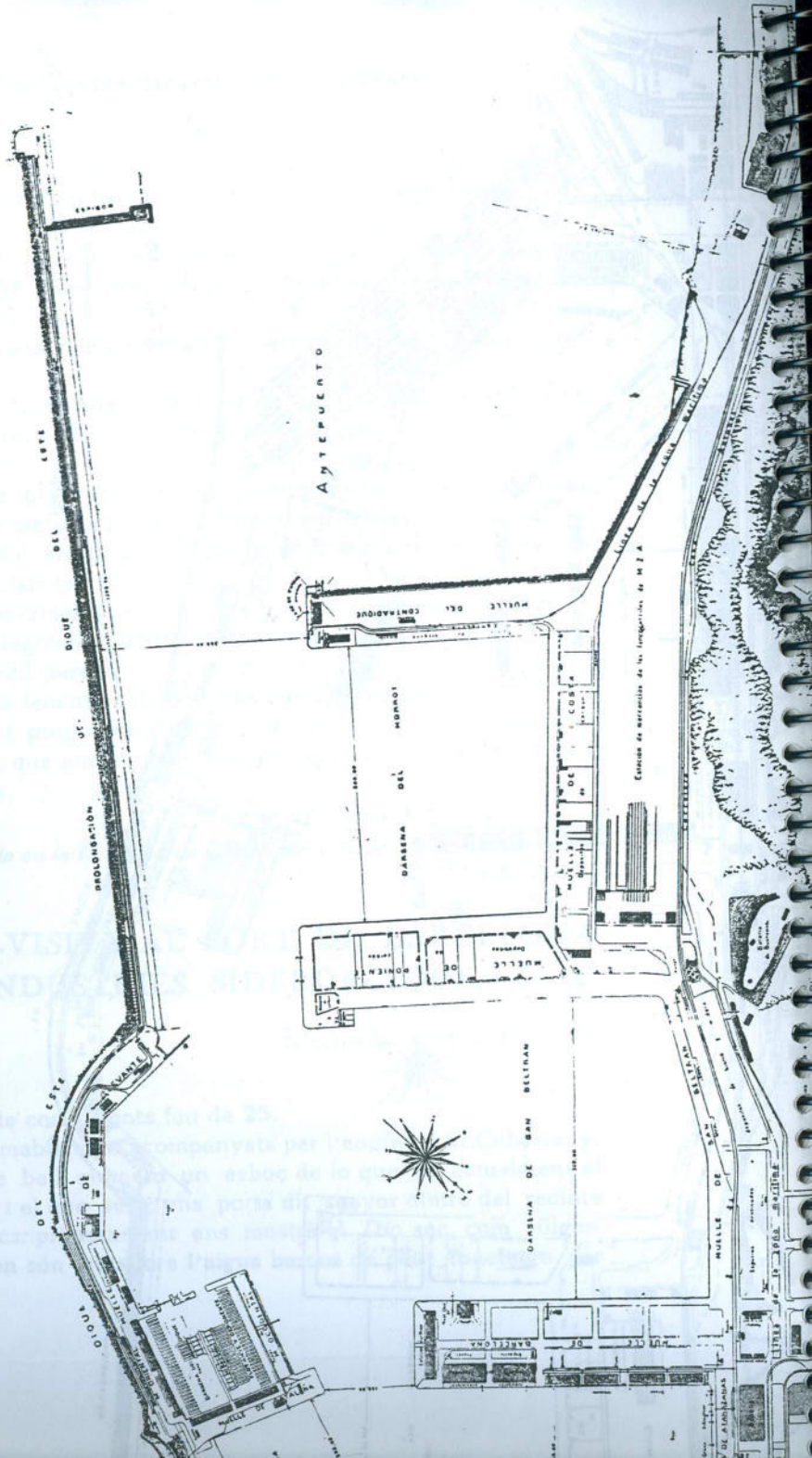
Aquest està compost per quatre unitats, estant generalment en servei actiu tres, aquestes tres unitats mancomunades aixequen els vaixells que té la Companyia Transatlàntica; cal fer constar per donar una idea de la seva potència que pot aixecar 8.000 tonelades. Compta amb tots els avenços moderns, essent el seu funcionament senzill i de precisió; un d'aquests grans vaixells de la mentada Companyia Transatlàntica és tret fora l'aigua i conduït al seu *carener* fixe per a llur reparació en menys de sis hores.

Sortint del *Dic* ens mostrà el Sr. Cabestany el lloc on es formen mecànicament els grans blocs de formigó que, portats després per les potentes *cabries* que hi ha disposades, són llensats a l'indret del mar on és menester.

Amb tota cura de dades ens explicà l'incansable Sr. Cabestany els estralls produïts a l'Escollera de l'Est pel gran temporal ocorregut el dia 20 de febrer de l'any 1920, on foren derribats 250 metres de dita *Escollera*. Aquests estralls costen ja a la Junta del Port, quatre mil·lions de pessetes, i es calculen encara necessaris uns vuit mil·lions més per a la seva total reparació i reforçament per a possibles temporals.

Les despeses d'aqueixa inesperada reparació, va dir-nos el senyor Cabestany, ens han entorpit el molt que encara ens resta a fer, puix a més de ço que ens exigeix la importància comercial del port cada dia en augment, com són tinglados. grues, cabries, etc., etc., ens trobem que les parets de contenció del nostre port són antiquades o, més ben dit, no responen a lo que actualment necessita o exigeix la moderna construcció de vaixells per a què aqueixos puguin atracar arran de muralla: en altre temps als vaixells s'els donava la forma d'una V i als d'avui la seva forma és com una U i aqueixa encara trencada en la seva part superior: volguent dir que les parets del nostre port priven als moderns vaixells d'atracar arran de muralla i això és un greu defecte que deu subsanar-se.

Aqueixes són les impresions que, a grans gambades, mencionem d'aquella grata visita al que podem dir-ne *nostre port*, deduint-ne de

les il·lustracions donades pel senyor Cabestany, que amb el bon zel que posa la seva Junta, el seu enginyer director senyor Aixelà i secundats per experts cooperadors a l'exemple del qui ens feu de *cicerone*, serà el nostre port, a no trigar gaire, un dels millors de nostre Mediterrà.

INDÚSTRIES SIDERÚRGIQUES S. A.

Atentment rebuts pel Sr. Director i encarregats ens foren ensenyats aqueixos immensos tallers de fundició en ferro i acer Bessemer i una secció d'alts forns amb un remarcable *tren de laminar*.

Dintre de la fundició vegérem les prempses hidràuliques per emmotllar peçes de sèrie ens donaren explicacions sobre la forma en què s'obté l'acer Bessemer.

Una de les coses que va cridar-nos força l'atenció fou que quant tenen les peçes de la fosa, son netejades o *desbarbades*, com vulgarment es diu dins l'ofici de fundidor, per mitjà d'un potent Soplet que llença amb força horrorosa un raig de sorra que les puleix amb tota rapidesa. Hi ha que tenir en compte que, per accionar aqueix soplet, es precisa un motor de 30 cavalls.

Tenen també aqueixos tallers una secció de laboratori metalogràfic molt ben muntat, tenint una màquina capaç per a determinar resistències fins a 40.000 kilos

El nostre «Centre» es congratula de la bona acollida de què ha sigut objecte en aqueixa ocasió i dona les mes merescudes gràcies als Srs. Aixelà, Cabestany, Fill de M. Mateu, Directors i Encarregats de les Indústries Siderúrgiques S. A.

CRÓNICA

EXCURSIONS FETES.—El 15 d'octubre un bon nombre de socis, realitzaren l'excursió a l'Obac, Fonts de Rellinàs i Monistrol.

—El dia 22 del mateix mes, tingué lloc l'excursió al Port de Barcelona i quins detalls van ressenyats en aquest Arxiu.

—Uns quants socis, aimants de les proves esportives, organitzaren dues excursions extraordinàries, per a presenciar les carreres de Tarragona «Trofeu Armengué» i les de Vilafranca de la «Penya-Rhin.»

—El dia 29 d'octubre, tingué lloc l'anunciada excursió a Montse-

rrat. La realitzaren una trentena de socis amb 3 grups i itineraris combinats.

—Molt concorreguda fou l'excursió a Can Torres, Coll de Grúa, Gorc del General, Castellasses, Les Arenes, Girabau i Matadepera, feta el dia 5 de novembre en la qual s'obtingué interessant materia botànic.

—Pou suspesa l'excursió anunciada per el dia 12 de novembre. En són lloc un estol d'abnegats companys nostres, dirigits pel soci en Josep Alavedra, realitzaren unes excursions amb companyia del Sr. Santiago Novellas Bofill, recol·lector del departament de Zoologia del Museu de Ciències Naturals, per a recollir les espècies d'animals cavernícols de les Coves i Avencs de Sant Llorenç del Munt, tasca científica que's realitza baix la direcció del Dr. Zariquiey. El dia de Tots Sants foren posades les trampes en els avencs del Club, Can Pobla, i el Daví, i les Coves del Manel, del Frare, i de les Animes; foren recollides el diumenge següent trobant-s'hi abundant caça d'insectes.

Els mateixos companys del Centre, continuen recollint les diferents espècies cavernícoles dels demés avencs i coves de la muntanya. Les planes d'Arxiu es proposen publicar un resum de dits recull científic, degut a la ploma del Dr. Zariquiey.

—El 19 de novembre, i acompanyats per alguns socis de la S. E. de la Joventut Nacionalista de Rubí, (soci col·lectiu del nostre Centre) realitzaren una dotzena de socis nostres una excursió al Castell de Castellar, Castellar Vell. S'en obtingueren una col·lecció de fotografies que anirem publicant en aquestes planes.

—El 26 de novembre uns quants socis anaren a resseguir les es-tribacions de les Pedritxes i Les Foradades.

—El mateix dia alguns dels nostres consocis, acompanyaren als amics del Grup Excursionista Barceloneti, a una excursió a les Coves de Mura i Mura.

PROJECCIONS.—En el nou saló d'actes del nostre Centre, venen tenint lloc cada divendres, les sessions de projeccions de diapositius. Entre els clixés projectats, cal remarcar unes col·leccions dels nostres companys Castanyer i Girona, unes proves obtingudes en la festa de atletisme celebrada a «Les Fonts»; una bellíssima col·lecció de Granera del soci Altayó i altres fotografies de les excursions realitzades, i en especial les de alta muntanya dels amics Arch i Suana.

—El Consell Directiu es proposa intensificar aquestes sessions de projecció, a quin objecte està gestionant d'una importantíssima casa,

uns abonos a conferències amb diapositives, sobre Ciències, Art, Història, Turisme i Tecnologia.

CURSET DE GEOLOGIA.—S'està preparant per l'any nou, un curset d'unes 10 lliçons de Geologia, que aniran a càrrec del nostre consoci i il·lustrat geòleg en Domènec Palet i Barba. Aquestes que seran setmanals, es donaran en el nostre hostatge.

SUSCRIPCIÓ A LA VICARIA.—Els socis del nostre Centre han contribuït amb la quantitat de 41 pessetes a la subscripció oberta per la Junta Municipal de Museus de Barcelona, per ajudar a la adquisició de la cèlebre obra pictòrica d'en Fortuny.

ARXIU D'ETNOGRAFIA I FOLKLORE DE CATALUNYA—Seguint l'iniciativa llensada en el últim número d'ARXIU, s'han constituït baix la presidència del Director d'ARXIU en Pere Salom, unes ponències integrades per els nostres consocis Srs Gasset, Quintín López, Boada i Lladó, Sanmartín, Sallent, Pecanins, Pineda, Badiella, Ragón, V. Alavedra, Lloses, Boncompte i Vert perquè junt amb els elements de la Directiva i Seccions, puguin anar recollint tot el material local per la propera Exposició Gràfica d'Etnografia de Catalunya.

SECCIÓ D'ESPORTS DE NEU I ALTA MUNTANYA.—*Concurs local d'Esports de Neu a Núria.*—S'ha fixat ja la data definitiva (5-6-7 i 8 de Gener) per la celebració d'aquesta interessant prova d'esports de neu, per a quina es compta amb importants premis.

Dintre breus dies sortiran uns programes especials, il·lustrats amb gravats, on els nostres consocis podran enterar-se de tots els detalls d'aquesta esperada festa, filla de la activitat dels elements que componen la S. d'E. de N. i A. M.

SECCIÓ D'ATLETISME.—*Proves atlètiques a «Les Fonts».*—Amb motiu d'inaugurar el seu camp d'Esports a Les Fonts, el Centre de Dependents de nostra ciutat, fou convidada la Secció Atlètica del Centre Excursionista, a pendre part a les proves atlètiques, organitzades el dia de la primera festa major de «Can Falguera».

El dissabte a la tarda, conforme s'havia anunciat en els programes, els socis de la S. A. del C. E. efectuaren varies proves com a via d'entrenament, per les que havien de fer-se l'endemà.

Simpàtica festa fou la d'atletisme, del diumenge, per quant en ella a més de subratllar l'amor que posen en aquestes coses els que les practiquen, donaren ocasió per a què els nostres es fessin càrrec dels estils, més o menys perfectes, que empraven els visitants, més bregats en aquestes lluites.

El programa es desenrotllà, de la següent manera:

100 metres llisos. Prenen la sortida 11 corredors, classificant-se els tres primers amb el següent ordre:

- 1.er Roig, de la S. d'A. del Centre Excursionista de Terrassa, en 12 segons.
- 2.^{on} Bierge, del Centre A. de Dependents de Barcelona.
- 3.er Macià, C. A. D. de B.

En Roig es llargament aplaudit a l'arribada, i felicitat, al mateix temps que els altres primers classificats.

Llensament de Pes.	1. ^{er}	Rognoni, C. A. D. B.	9'55 metres
	2. ^{on}	Bierge, C. A. D. B.	8'95 —
	3. ^{er}	Roig, S. A. del C. E. T.	8'90 —
	4. ^{rt}	Macià, C. A. D. B.	8'65 —

400 metres llisos.	1. ^{er}	Bierge, C. A. D. B.	1 m. 2. s.
	2. ^{on}	Arné, C. A. D. B.	1 m. 5. s. 3-5
	3. ^{er}	Roig, S. A. del C. E. T.	1 m. 9. s. 3-5
	4. ^{rt}	Giner, S. A. del C. E. T.	

Llensament del disc.	1. ^{er}	Padrós, S. A. del C. E. T.	24'50 mts.
	2. ^{on}	Rognoni, C. A. D. B.	24'40 —
	3. ^{er}	Bierge, C. A. D. B.	21'50 —
	4. ^{rt}	Mach, S. A. del C. E. T.	18'90 —

1500 metres llisos.	1. ^{er}	Pineda, C. A. D. B.	5 m. 55 s.
	2. ^{on}	Crotó, C. A. D. B.	6 m. 5 s.
	3. ^{er}	Royo, S. A. del C. E. T.	
	4. ^{rt}	Griera, S. A. del C. E. T.	

Salts d'alçada amb impuls.

1. ^{er}	Quils, C. A. D. B.	1'50 metres
2. ^{on}	Macià, C. A. D. B.	1'45 —
3. ^{er}	Rognoni, C. A. D. B.	1'45 —
4. ^{rt}	Mach, S. A. del C. E. T.	1'40 —

3. ^{nt}	Soler, S. A. del C. E. T.	1'40 —
------------------	---------------------------	--------

Salts amb pèrtiga.	1. ^{er}	Feiner, C. E. T.	2'30 —
	2. ^{on}	Vinyals, C. A. D. B.	2'20 —

Cal remarcar que en Llorenç Feiner «defender» del Centre Excursionista, provà de saltar, mentre s'anaven fent les anteriors proves més amunt detallades, decidint-se a pendre part en la prova de salts amb pèrtiga i obtenint el primer lloc en la eliminació final. A les felicitacions dels companys seus i els atletes de Barcelona, hi ajuntem la nostra.

En conjunt una bonica festa, que convindria que fos reproduïda ben aviat.

CURSA EXCURSIONISTA. — Vallvidrera, Santa Creu d'Olorde, Molins de Rei. L'equip format per els socis de la S. A. del C. E. en Joan Font i Rossend Grané, prengué part en aquesta cursa organitzada per la Secció d'Esport i Excursions del Centre Autonomista de Dependents del Começ i de la Indústria de Barcelona, obtenint en la classificació el lloc nové, entre els 54 equips concursants.

ANUNCI D'EXCURSIONS

SUBSTITUCIO DE LA FULLA V DE L'ANY XII

DIA 1.er DE DESEMBRE

Conferència il·lustrada

amb interessants projeccions, que tindrà lloc a dos quarts de deu de la vetlla en el *Saló d'Actes del Centre Excursionista* a càrrec del nostre il·lustrat consoci en *Delfi Sanmartin i Montfort*, disertant sobre «Impresions d'una ascensió al Pic d'Aneto i excursió per la Vall d'Aran»

DIA 3 DESEMBRE

Excursió a Ullastrell i Olesa

Itinerari: Ullastrell, Santa Maria de Vilalba, Castell de Vilalba, Riu Llobregat i Olesa.

Pressupost aproximat 1'50 ptes. Portar-se la minestra.

Preparatòria el dia 1. Vocal: En Pere Palet.

DIES 8, 9, 10 I 11 DESEMBRE

Excursió pels alts cims límits de la comarca de Camprodon

Dia 8. Sortida de Terrassa a les 6 del matí (Estació del Tramvia elèctric). Dinar a Camprodon. Sopar i dormir a Setcases.

Dia 9. Itinerari: Setcases, Vall del Carlat, bosc de la Baga de Caràs, Coma d'Orri, coll de la Coma d'Orri (alt 2460 m.) Coll de la Marrana, Refugi lliure d'Ull de Ter.

Dia 10. Ull de Ter, Plans de Morens (2075), Portella de Morens, Plans de Coma Armada de Calm-Agre (2400 m.) Cadira de Roldan, Fonts del Tec, Coll del Pal, Ascensió al Costabona (2464 m.) Serrat de la Balmetà i davallar

pel Bosc de Carboners a Setcases i d'aquest poble a Camprodon. 12 Qms amb carruatge. Sopar i dormir a Camprodon.

Dia 11. Sortida de Camprodon a les 5 del matí. Arribada a Terrassa a un quart d'onze (E. del Nord).

Pressupost aproximat, comprès dinar a Camprodon i sopar i dormir a Setcases el primer dia, carruatge de Setcases a Camprodon, sopar i dormir del tercer dia; trens i autos 45 ptes. Per la inscripció i demés dades al

Vocal, I. Suana Picañol.

DIA 10 DESEMBRE

Excursió - visita als forns de calç de Can Sallent

Itinerari: Matadepera, Girbau i forns de Can Sallent.

Portar-se la minestra. Preparatòria dimarts dia 5.

Vocal: Josep Reig.

DIA 17 DESEMBRE

Excursió a Caldes

Itinerari: Sabadell, Santiga, Santa Perpètua, Mollet i Caldes. Retorn per Sentmanat i Castellar. De Castellar a Terrassa amb carruatge. Sortida a las 6'10 E. del Nord.

Preparatòria el dia 15. Portar-se la minestra.

Pressupost 4'50 ptes. Vocal: Emili Roca.

DIES 24, 25 26 I 27 DESEMBRE

Excursió a Andorra, Alta vall de L'Ariège (França) i vessants inferiors del Carol (afluent del Segre; Catalunya Francesa) i Cerdanya.

Itinerari: Calaf, Seu d'Urgell, Andorra la Vella, Les Escaldes, Encamp, Meritxell, Canillo, Soldeu (darrer poble andorrà a la frontera francesa (alt 1900 m. aproximadament), Alta Vall del Balira del Nord, Circ dels Estanys dels Pessons, Coll d'En Balira (2600 m.) Fonts del Ariège (Principal afluent del Garona), Coll de Puigmorens, Porté, Porta, Torre de Carol, Puigcerdà, Ripoll i Terrassa. Pressupost aproximat, comprès sopar i dormir de tots els tres dies, auto, trens i carruatges, 90 ptes.

Indispensable l'ús de Skis. Inscripció i demés dades al

Vocal Jaume Torras.

DIA 31 DESEMBRE 1922 I 1 GENER 1923**Excursió a la xamosa vall de Mura**

Dia 31. Sortida a les 6 del matí. Visita a les coves.

Dia 1. Sortida de Mura, Rocafort, Pont de Vilumara i St. Vicens. Portar-se la minestra, menys sopar del dia 31.

Preparatòria dia 29. Pressupost 8 pessetes.

Vocal: Josep Macias.

DIES 5, 6, 7 I 8 GENER 1923**Concurs local d'esports d'hivern a Núria**

Inscripció des del 13 de Desembre, tots els dimarts i divendres. Organitzat per la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya».

DIA 14 GENER

Excursió a Moncada, Vallensana, Sant Geroni de la Murtra, Torra Pallaresa, Santa Coloma de Gramanet i Badalona.

Sortida a les 6'10 Nort. Portar-se la minestra.

Pressupost 4 pessetes. Vocal, Joan Font.

DIA 21 GENER

Excursió a Sant Llorenç, seguint el camí dels Monjos des de la Grípia.

Portar-se la minestra. Preparatòria dia 19.

Vocal: Josep Alavedra.

DIA 28 GENER

Excursió a Castellbell, Nostra Dona de Castellet, Castellgalí i St. Vicents de Castellet, per a recollir fòssils.

Sortida de Terrassa al tren de dos quarts de 7 E. del Nord.

Portar-se la minestra. Pressupost 3'50 pessetes.

Preparatòria dia 26. Vocal: Evarist Rigol.

NOTA: Es prega als socis que tinguin la iniciativa d'alguna excursió, se serveixin traspasar-la al President de la Secció d'Organització d'Excursions.

Gràfics Joan Morral